

Sygn. akt IV U 1901/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 07 czerwca 2022 r. w Z.

sprawy z odwołania **J. R.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 05.07.2021 r. znak (...)

o wysokość emerytury

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje pozwanego do przeliczenia emerytury wnioskodawczyni J. R. z uwzględnieniem w podstawie wymiaru emerytury uzyskanego deputatu węglowego w wysokości 55 zł miesięcznie za okres od 1.05.1976 r. do 31.08.1978 r.;

II. oddala odwołanie w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującej J. R. kwotę 90 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 1901/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 05.07.2021 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawczyni J. R. prawa do przeliczenia świadczenia, stwierdzając, że przedłożony wraz z wnioskiem układ zbiorowy pracy dla przemysłu lekkiego obowiązujący od 01.01.1975 r. nie stanowi podstawy prawnej ustalenia wysokości wynagrodzenia za okres zatrudnienia od 01.05.1971 r. do 31.08.1978 r. w Zakładach (...) w Z., w (...) i przeliczenia podstawy wymiaru emerytury. Sprawa wysokości wynagrodzenia za sporny okres była przedmiotem rozpoznania przez organ rentowy. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 19.04.2005 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 18.10.2004 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczyni, tym samym uznał słuszność stanowiska organu rentowego. Nie zachodzą w sprawie nowe okoliczności.

Odwołaniem od powyższej decyzji wnioskodawczyni J. R. zaskarżyła tę decyzję w całości, wnosząc o jej uchylenie i nakazanie pozwanemu ponownego przeliczenia emerytury z uwzględnieniem w podstawie wymiaru wynagrodzenia osiągniętego przez odwołującą się w okresie od 01.05.1971 r. do 31.08.1978 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładach (...) w Z. w następującej wysokości: 3 700 zł wynagrodzenia zasadniczego plus 800 zł dodatku funkcyjnego oraz 55

zł ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy (pkt 1), o zasądzenie od pozwanego odsetek ustawowych od kwoty wyliczonego świadczenia według zasad określonych w punkcie 1 – liczonych od daty nabycia prawa do emerytury do dnia wypłaty wyrównania (pkt 2), a także o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 3).

Wnioskodawczyni zarzuciła pozwanemu naruszenie prawa materialnego w postaci art. 53 w zw. z art. 109 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez odmowę ponownego przeliczenia emerytury pomimo przedstawienia dowodów przemawiających za zmianą podstawy wymiaru tego świadczenia.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni rozwinęła swoje stanowisko, powołując się na Układy Zbiorowe Pracy dla (...) obowiązujące od 01.12.1957 r. i 01.01.1957 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., ewentualnie – oddalenie odwołania. W uzasadnieniu pozwany zwrócił uwagę na przebieg postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, dotyczącego wysokości wynagrodzenia ze spornego okresu. Ponadto wywodził, że dostępny materiał dowodowy nie daje podstaw do przeliczenia świadczenia.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska, z tym że ubezpieczona wniosła o uwzględnienie w wynagrodzeniu dodatku funkcyjnego w kwocie 1 000 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Wnioskodawczyni, urodzona (...), uprawniona jest do emerytury od 01.07.2002 r. na mocy decyzji z 02.08.2002 r., znak: (...).

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni złożyła odwołanie, wskutek czego toczyło się postępowanie sądowe, zakończone prawomocnie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 19.04.2005 r., sygn. akt III AUa 2821/04, oddalającym odwołanie.

Spór w ww. sprawie dotyczył wysokości wynagrodzenia za lata 1971-1978.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, że wnioskodawczyni w latach 1971-1978 z tytułu zatrudnienia w Zakładach (...) w Z. otrzymywała miesięczne wynagrodzenie w wysokości 3 700 zł wynagrodzenia zasadniczego, 800 zł dodatku funkcyjnego oraz 55 zł ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego i akt

sprawy sądowej – w załączeniu.

25.05.2021 r. odwołująca się złożyła organowi rentowemu wniosek o ponowne przeliczenie świadczenia emerytalnego ze względu na nowe okoliczności, tj. dokument „Układ Zbiorowy Pracy dla (...)”, w którym wskazano stawki płac zasadniczych dla pracowników umysłowych.

Dowód: wniosek złożony 25.05.2021 r., Układ Zbiorowy Pracy dla

(...), w aktach organu rentowego, t. II.

W okresie od 01.05.1971 r. do 31.08.1978 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Zakładach (...) w Z. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika (...) w Z.. Do 30.04.1976r. zakład ten był spółdzielnią pracy i funkcjonował w formie spółdzielni pracy pod nazwą (...) Spółdzielnia Pracy (...) w Z..

Wskutek zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (k. 18-19 akt) zostało wystawione przez Delegaturę (...) Związku (...).

Dowód: świadectwo pracy z 01.09.1978 r., k. 7-7v, t. I akt organu

Rentowego,

Dokumentacja Archiwum Państwowego w Ł. z 09.05.2022 r., protokół

przekazania-przejęcia przedsiębiorstwa, k. 66-70 akt sąd.

Pismo Związku (...) k – 61 akt

Zgodnie z § 62 Układu Zbiorowego Pracy dla (...) obowiązującego od 01.01.1975 r., pracownicy zatrudnieni w przedsiębiorstwie przemysłu lekkiego uprawnieni są do otrzymywania miesięcznych ryczałtów opałowych względnie ekwiwalentu pieniężnego za przysługujący im deputat węglowy lub branżowe według zasad określonych w tym paragrafie.

W myśl ust. 1, pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze ustawowego czasu pracy, tzn. będącym na pełnym etacie w przedsiębiorstwach podległych poszczególnym zjednoczeniom (w tym Zjednoczeniu (...)), przysługuje ryczałt opałowy za deputat węglowy w wysokości 55 zł miesięcznie.

Dowód: UZP, dostępny pod adresem:

(...).

także k. 9 -15 akt oraz 52 -55 akt.

Wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawczyni nie miało takiej samej wysokości przez cały sporny okres zatrudnienia.

Premia była przyznawana za wykonanie planu.

Wnioskodawczyni pobierała ekwiwalent za deputat węglowy.

Dowód: częściowo zeznania wnioskodawczyni, k. 38v akt sąd.

Zakłady (...) należały do Zjednoczenia (...).

Dowód: załącznik nr 2 do statutu Zjednoczenia (...),

k. 54 akt sąd.

Zakłady (...) w Z. zostały wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych 30.04.1976 r.

Dowód: pismo z Archiwum Państwowego w Ł. z 09.05.2022 r., protokół

przekazania-przejęcia przedsiębiorstwa, k. 66-70 akt sąd.

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie okazało się zasadne w części.

Na wstępie należy wyjaśnić, że nie należało uwzględniać wniosku pozwanego o odrzucenie odwołania. Wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania – co do zasady – uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (postanowienie SN z

03.06.2020 r., sygn. akt II UK 148/19). W niniejszej sprawie stanowisko to jest tym bardziej aktualne, skoro sąd uzyskał nowe dowody, pozwalające na przeliczenie świadczenia odwołującej się – o czym będzie mowa poniżej.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 504), w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Takim dowodem jest w niniejszej sprawie Układ Zbiorowy Pracy dla (...) obowiązujący od 01.01.1975 r. – w zestawieniu z faktami, że Zakłady (...) należały do Zjednoczenia (...) (wynikającym z załącznika nr 2 do statutu Zjednoczenia (...)) oraz że Zakłady te zostały wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych 30.04.1976 r. (wynikającym z pismo z Archiwum Państwowego w Ł. z 09.05.2022 r., protokołu przekazania-przejęcia przedsiębiorstwa).

Jak wynika z § 62 ust. 1 Układu, pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze ustawowego czasu pracy, tzn. będącym na pełnym etacie w przedsiębiorstwach podległych poszczególnym zjednoczeniom (w tym Zjednoczeniu (...)), przysługuje ryczałt opałowy za deputat węglowy w wysokości 55 zł miesięcznie.

Taką samą wysokość deputatu podaje świadectwo pracy z 01.09.1978 r.

Z powyższego wynika, że odwołująca się pobierała ten deputat w kwocie 55 zł, co potwierdziła w swoich zeznaniach.

Biorąc jednak pod uwagę, że Zakłady (...) w Z. zostały wpisane do rejestru przedsiębiorstw państwowych 30.04.1976 r., deputat mógł być pobierany dopiero od 01.05.1976 r. We wcześniejszym okresie zatrudnienia zakład pracy wnioskodawczyni funkcjonował w formie spółdzielni pracy i oczywistym jest, że nie był on w tym okresie objęty wskazanym wyżej układem zbiorowym pracy.

Tylko w tym zakresie sąd uwzględnił żądania wnioskodawczyni, stwierdzając, że nie wykazała ona obecnie żadnych nowych dowodów ani okoliczności mających wpływ na wysokość emerytury w pozostałym zakresie.

Niewątpliwie przepisy rozporządzenia z 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe mają zastosowanie przy ustalaniu przez organ rentowy wysokości świadczeń na podstawie wymienionych w nim środków dowodowych. Jednakże w postępowaniu wywołanym wniesionym odwołaniem od decyzji organu rentowego, sąd nie jest związany treścią tych przepisów i stosownie do okoliczności ocenia całokształt materiału dowodowego według zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok SA w Lublinie z 23.01.2020 r., sygn. akt III AUa 1014/18).

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że dla celów obliczenia wysokości emerytury organ rentowy musi dysponować pewnymi danymi co do wysokości dochodów ubezpieczonego stanowiących podstawę obliczenia wysokości świadczeń emerytalnych. Wprawdzie w postępowaniu cywilnym sąd nie jest związany takimi ograniczeniami w dowodzeniu, jakie odnoszą się do organu rentowego w postępowaniu rentowym, jednak ustalenia dokonywane przez sąd muszą być oparte na konkretnych dowodach (wyrok SA w Szczecinie z 17.09.2020 r., sygn. akt III AUa 227/20).

Ustalenie wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty wymaga podania zarobków w sposób indywidualny, konkretny i precyzyjny, zaś ciężar dowodu spoczywa na osobie ubiegającej się o te świadczenia. Nie może przy tym stanowić wystarczającego argumentu fakt, iż pominięcie jednego z elementów wynagrodzenia powoduje ujemne konsekwencje dla świadczeniobiorcy, ani okoliczność, iż brak możliwości wykazania faktycznego wynagrodzenia spowodowany jest niezachowaniem przez pracodawcę dokumentacji płacowej. Dla celów obliczenia wysokości emerytury organ rentowy musi dysponować pewnymi danymi co do wysokości dochodów ubezpieczonego stanowiących podstawę do obliczenia świadczeń emerytalnych, więc przy ustaleniu podstawy wymiaru nie jest dopuszczalne zastąpienie rzeczywistego wynagrodzenia skarżącego, który nie jest w stanie udowodnić dokumentami płacowymi, zaświadczeniami o zatrudnieniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu lub wpisami w legitymacji ubezpieczeniowej, hipotetycznie ustaloną wysokością, obrazującą jedynie niczym nieoparte założenie, iż w całym

spornym okresie pracował identyczną liczbę dniówek rozliczaną według takiej samej stawki, jak którykolwiek ze współpracowników (wyrok SA w Katowicach z 10.03.2020 r., sygn. akt III AUa 1560/19).

Zazwyczaj więc nie jest wiarygodne przyjęcie, że podczas wieloletniego zatrudnienia wnioskodawczynie otrzymywała ona niezmienną wysokość wynagrodzenia (por. wyrok SA w Lublinie z 30.09.2021 r., sygn. akt III AUa 209/21).

Kwestia dotycząca wynagrodzenia wnioskodawczynie ze spornego okresu, rozpatrywanego na podstawie dokumentacji złożonej do akt organu rentowego (w tym świadectwa pracy), została już prawomocnie rozstrzygnięta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Z Układu Zbiorowego Pracy dla (...) nie wynikają żadne nowe okoliczności dotyczące bezpośrednio sytuacji wnioskodawczynie (oprócz uwzględnionego wyżej deputatu). Poza tym, jak ustalił Sąd Apelacyjny w prawomocnie zakończonej sprawie dotyczącej tego samego okresu, nie jest wiarygodne twierdzenie, że ubezpieczona otrzymywała stale wynagrodzenie w wysokości 3 700 zł, ponieważ wynagrodzenie to się zmieniało choćby u pracownika zatrudnionego na analogicznym stanowisku. Należy podkreślić, że w celu podwyższenia wymiaru emerytury, wnioskodawczynie powinna przedstawić dowody dotyczące konkretnie jej indywidualnego stosunku pracy, pozwalające na ściśle określenie wynagrodzeń za poszczególne okresy.

Trzeba też zwrócić uwagę, że zeznając w niniejszej sprawie, wnioskodawczynie przyznała, że jej wynagrodzenie zasadnicze nie miało takiej samej wysokości przez cały sporny okres zatrudnienia.

Sąd nie uwzględnił więc wynagrodzenia miesięcznego w kwocie podanej w świadectwie pracy z 01.09.1978 r. Świadectwa pracy podają wysokość ostatniego wynagrodzenia, tuż sprzed rozwiązania stosunku pracy. Nie należało też uwzględniać kwoty wynagrodzeń stałych podanej w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 07.03.2000 r. (k. 72-72v, t. I akt organu rentowego), skoro zostało ono sporządzone na podstawie ww. świadectwa pracy.

Nie uwzględniono ponadto dodatku funkcyjnego, zwłaszcza że wysokość podawana przez wnioskodawczynię w zeznaniach nie pokrywa się z wysokością podaną w świadectwie pracy.

Skoro nie jest pewna wysokość wynagrodzenia zasadniczego – to nie podlegał też uwzględnieniu dodatek za staż pracy, określony procentowo.

Jeśli chodzi o premię – jest ona składnikiem niepewnym, uzależnionym – jak zeznała sama wnioskodawczynie – od wykonania planu. Sąd nie dysponuje danymi pozwalającymi na ustalenie dokładnej liczby otrzymanych przez odwołującą się premii.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie (pkt II) oddalono odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu (pkt III) orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265), uwzględniając jedynie częściowe wygranie sprawy przez odwołującą się.